

UDC 336.012.23:338.43

MECHANISM OF FINANCIAL MARKET FUNCTIONING UNDER CONDITIONS OF SOCIETY DIGITALIZATION

A. Kravchenko

Article info

Received
07.02.2020

Accepted
24.03.2020

State University
of Banking
1, Andriivska Str.,
Kyiv,
Ukraine, 04070

Kravchenko, A. (2020). Mechanism of financial market functioning under conditions of society digitalization. Scientific Horizons, 03 (88), 54–58. doi: 10.33249/2663-2144-2020-88-3-54-58.

Under conditions of globalization of economic environment, there is a need to develop a mechanism for financial market functioning with the use of digital technologies. The purpose of the study is to build a model of the mechanism of financial market functioning under conditions of society digitalization. In the course of the research we have applied the complex, systemic and cybernetic approaches; abstract-logical and synergetic methods, as well as the methods of modeling, grouping, analysis, etc. The concept of the mechanism of financial market functioning under society digitalization has been investigated and clarified. In particular, the essence of the concept of "mechanism" has been revealed, the definitions of "financial mechanism" and "digitalization" have been specified. It has been substantiated that the financial mechanism is the system of approaches to legal, institutional, statistical, instrumental, information and technology support of financial system.

It is noted that digitalization of financial market is the saturation of financial market with digital systems in matter of electronic, information and communication interconnection, as well as the formation and functioning of financial cyberspace. The model of the mechanism of financial market functioning under conditions of society digitalization has been built. It has been established that the mechanism of financial market functioning under conditions of society digitalization is the system of saturating the financial market with digital means of information and communication interconnection, economic and legal relations, as well as a digital form of ensuring the formation and functioning of effective financial cyberspace to meet the needs of the society. A prospective direction for further research will be to build a paradigm for financial market functioning in the context of society digitalization.

Key words: *financial mechanism, structure, digital technologies, information and communication interconnection, financial market.*

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

A. С. Кравченко

ДВНЗ «Університет банківської справи»
вул. Андріївська, 1 м. Київ, Україна, 04070

В умовах глобалізації економічного середовища виникає необхідність у розробці механізму функціонування фінансового ринку із застосуванням цифрових технологій. Метою дослідження є побудова моделі механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства.

У процесі дослідження застосовано комплексний, системний, кібернетичний підходи, методи моделювання, групування, аналізу, абстрактно-логічний, синергетичний тощо. Досліджено та уточнено поняття механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства, зокрема розкрито сутність поняття «механізм», уточнено дефініції «фінансовий механізм» та «цифровізація». Обґрунтовано, що фінансовий механізм – це система сукупності підходів щодо юридичного, інституційного, статистичного, інструментального та інформаційно-технологічного забезпечення фінансової системи.

Зазначено, що цифровізація фінансового ринку являє собою насичення фінансового ринку цифровими системами щодо електронного, інформаційно-комунікаційного взаємозв'язку, а також формування та функціонування фінансового кіберпростору. Побудовано модель механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства. Встановлено, що механізм функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства – це система насичення фінансового ринку цифровими засобами щодо інформаційно-комунікаційних та економіко-правових взаємовідносин, а також цифрова форма організації забезпечення формування і функціонування ефективного фінансового кіберпростору для забезпечення потреб суспільства. Перспективним напрямом подальших досліджень є побудова парадигми функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства.

Ключові слова: фінансовий механізм, структура, цифрові технології, інформаційно-комунікаційний взаємозв'язок, фінансовий ринок.

Вступ

Для забезпечення динамічного розвитку економіки країни, необхідно забезпечити оптимальний механізм функціонування національного фінансового ринку в умовах глобальної цифровізації світу. В сучасному економіко-політичному середовищі України, підґрунтя процесів удосконалення ситами функціонування фінансового ринку в кіберпросторі, є цілісно не сформованим. У цьому контексті виникає гостра науково-практична потреба у побудові моделі механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства.

Вивченням питань фінансового механізму та цифровізації займалися багато вітчизняних вчених (Balitska, 2007; Yurii & Fedosov, 2008; Kremen & Kremen, 2010; Kraus et al., 2018; Bondarenko, 2018). Проте, незважаючи на існуючу кількість публікацій за науковим напрямом, питання механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства, є недостатньо дослідженим та потребує подальшого розвитку.

Матеріали та методи

Мета дослідження полягає у побудові моделі механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства. Основними завданнями є: розкрити сутність поняття

«механізм», а також уточнити дефініції «фінансовий механізм» та «цифровізація» у процесі формування моделі механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства. У процесі дослідження застосовано комплексний, системний, кібернетичний підходи, методи моделювання, групування, аналізу, абстрактно-логічний, синергетичний тощо.

Результати досліджень та обговорення

Сучасний фінансовий ринок розвивається в умовах цифровізації суспільства. Процес впровадження цифрових технологій набуває розвитку в глобальному економічному середовищі. В свою чергу, функціонування фінансового ринку в цифрових умовах, потребує формування нових підходів та створення моделі такого механізму, для його ефективізації. У науковій літературі існують різні наукові підходи до поняття «фінансовий механізм» (табл. 1).

Відтак, вчені окреслювали сутність поняття «фінансовий механізм», наголошуючи на окремих процесах, інструментах, не розкриваючи їх, як систему. Застосування науковцями переважно інструментального підходу не суперечить логіці, проте слушно враховувати сучасні трансформації фінансової системи та застосовувати комплексний, системний, кібернетичний підходи.

Таблиця 1. Наукові підходи до визначення поняття «фінансовий механізм»

Автор	Визначення поняття «фінансовий механізм»	Науковий підхід
В. Баліцька	Складова виробничого механізму, політики (Balitska, 2007)	Структурний
С. Юрій, В. Федосов	Сукупність фінансових, важелів впливу, методів, інструментів (Yurii & Fedosov, 2008)	Інструментальний
О. Кремень, В. Кремень	Комплекс форм, важелів, методів фінансових відносин (Kremen & Kremen, 2010)	Інструментальний
А. Глущенко	Комплекс методів, інструментів, важелів, форм для використання фінансових фондів (Hlushchenko, 2014)	Інструментальний
Н. Метеленко, О. Шульга	Організація фінансових відносин; управління фінансовими ресурсами; засіб впливу на управління підприємствами (Metelenko & Shulha, 2016)	Організаційно-регуляційний, інструментальний
Т. Буденюк, В. Свірський	Організаційно-правове забезпечення, прийоми фінансового планування (Burdeniuk & Svirskyi, 2012)	Організаційно-нормативний, інструментальний
О. Стойко, Д. Дема	Комплекс методів, важелів, фінансових форм, що сприяє суспільному розвитку (Dema & Stoiko, 2017)	Інструментальний

Джерело: власне дослідження

Отже, «фінансовий механізм» – це система сукупності підходів, щодо юридичного, інституційного, статистичного, інструментального, інформаційно-технологічного забезпечення фінансової системи. Для формування, належної структури фінансового механізму, варто використовувати комплексний підхід. Фінансовий механізм слушно структурувати на: фінансову політику (державну, приватну); заходи її впровадження; фінансово-юридичний контроль

та координацію суб'єктів господарювання; нормативно-правове поле; інформаційно-технічне забезпечення тощо. В свою чергу, механізм функціонування ринку формується як система економічних, правових, нормативних, етичних, кон'юнктурних, спеціальних та інформаційно-технічних складових.

Тепер доречно провести аналіз наукових джерел щодо поняття «цифровізація» табл. 2.

Таблиця 2. Наукові підходи до визначення поняття «цифровізація»

Автор	Визначення поняття	Науковий підхід
К. Січкаренко	Синтетична категорія, застосування цифрових технологій (Sichkarenko, 2018)	Синтетичний
М. Руденко	Розвиток соціально-економічних, суспільних відносин, щодо еволюції інформаційних технологій; зміна бізнес-моделей; забезпечення суспільства електронними пристроями; еволюція життєдіяльності із застосуванням цифрових технологій (Rudenko, 2018)	Соціально-еволюційний, трансформаційний
Н. Краус, О. Голобородько, К. Краус	Перетворення елементів, авангардного, соціально-економічного характеру, щодо зрушень пікових показників (Kraus, Goloborodko & Kraus, 2018)	Соціально-економічний, авангардний
О. Бондаренко	Акселератор соціально-економічних процесів для забезпечення ефекту (Bondarenko, 2018)	Регуляційний
Л. Кльоба	Механізм економічного зростання для ефективізації різних сфер (Kloba, 2018)	Процесний
О. Піжук	Перенесення інформації на комп'ютерну платформу (Pizhuk, 2018)	Трансформаційний

Джерело: власне дослідження.

Вчені, розкривають поняття «цифровізація»: з позиції його застосування, як «штучну» варіацію, інформаційний, або новий трансфер, фактор впливу, регулятор. Літературний аналіз поняття «цифровізація», показав застосування різних підходів та не одноставність думок, щодо його тлумачення. Трактують науковцями, поняття «цифровізація», постають поверхневими, відповідно етимології слова та сфер застосування. Отже, поняття «цифровізація» (англ. *digitalization*) – це синергетична категорія, насичення світового простору електронними системами зв'язку, що мають дискретні сигнали. В свою чергу, цифровізація фінансового ринку – це насичення фінансового ринку цифровими системами, щодо електронного, інформаційно-комунікаційного взаємозв'язку та забезпечення формування і функціонування фінансового кіберпростору.

До сучасних цифрових процесів фінансового ринку України необхідно віднести: суспільні цифрові грошові трансфери в сфері фінансових послуг; фінансові мережеві взаємозв'язки в кіберпросторі; розвиток комп'ютерно-

інформаційного фінансового «розуму»; фінансовий алготрейдинг; електронний банкінг; фінансовий блокчейн; торгівля фінансовими інструментами на електронних платформах; кріптографічні фінансові процеси; видобування валюти в цифровому середовищі; формування цифрових цінних паперів.

Механізм функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства, формується, як із самостійно функціонуючих, так і у взаємозв'язку, основних його структурних елементів в умовах цифрових трансформацій. Структурні елементи механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства, мають власну систему: прийомів; засобів впливу; фінансових інструментів; аналітичного та нормативно-правового забезпечення; цифрових технологій. Модель «механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства» (рис. 1), дозволяє цілісно розкрити, централізовану систему взаємодії його структурних елементів з урахуванням тенденцій, насичення ладу цифровими технологіями.

Рис. 1. Модель механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства
Джерело: авторська розробка.

Отже, «механізмом функціонування суспільства» – це система насичення фінансового ринку цифровими засобами щодо інформаційно-

комунікаційних і економіко-правових взаємовідносин, а також цифрова форма організації забезпечення формування і функціонування ефективного фінансового кіберпростору для забезпечення потреб суспільства.

Висновки

Сучасний фінансовий ринок розвивається в умовах цифровізації суспільства. Процес впровадження електронних фінансових засобів набуває розвитку в глобальному економічному середовищі. В свою чергу, вітчизняна фінансова система, потребує застосування системного, синергетичного підходу та моделі механізму функціонування фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства для забезпечення підвищення кумулятивного економічного ефекту фінансового ринку.

References

- Balitska, V. V. (2007). *Finansovyi mekhanizm: naukovyi ta praktychnyi aspekty doslidzhennia* [Financial Mechanism: Scientific and Practical Aspects of Research]. *Nauka ta naukoznavstvo*, 2, 9 [in Ukrainian].
- Yurii, S. I. & Fedosov, V. M. (2008). *Finansy* [Finance]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
- Kremen, O. I. & Kremen, V. M. (2010). *Finansy* [Finance]. Kyiv: TsUL [in Ukrainian].
- Hlushchenko, A. S. (2014). *Finansy* [Finance]. Lviv: Mahnoliia 2006 [in Ukrainian].
- Metelenko, N. H. & Shulha, O. P. (2016). *Kontseptualizatsiia poniattia «finansovyi mekhanizm»* [Conceptualizing the concept of "international business"]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 10, 175 [in Ukrainian].
- Burdeniuk, T. & Svirskyi, V. (2012). *Teoretychni zasady finansovoho mekhanizmu* [Theoretical principles of the financial mechanism]. *Ekonomichniyi analiz*, 10 (2), 202 [in Ukrainian].
- Dema, D. I. (2017). *Finansy* [Finance]. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
- Sichkarenko, K. O. (2018). *Tsyfrovizatsiia yak faktor zmin u mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh* [Digitalization as a factor in international economic relations]. *Pryazovskiyi ekonomichnyi visnyk*, 3, 31 [in Ukrainian].
- Rudenko, M. V. (2018). *Tsyfrovizatsiia ekonomiky: novi mozhlyvosti ta perspektyvy* [Digitizing the Economy: New Opportunities and Perspective]. *Ekonomika ta derzhava*, 11, 63. doi: 10.32702/2306-6806.2018.11.61 [in Ukrainian].
- Kraus, N. M., Holoborodko, O. P. & Kraus, K. M. (2018). *Tsyfrova ekonomika: trendy ta perspektyvy avanharnoho kharakteru rozvytku* [The digital economy: trends and prospects for the avant-garde nature of development]. *Efektivna ekonomika*, 1. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6047> [in Ukrainian].
- Bondarenko, O. S. (2018). *Tendentsii funktsionuvannia finansovoho rynku v ekonomitsi Ukrainy* [Trends in the functioning of the financial market in the Ukrainian economy]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 15, 6 [in Ukrainian].
- Kloba, L. H. (2018). *Tsyfrovizatsiia – innovatsiinyi napriam rozvytku bankiv* [Digitalization is an innovative direction for the development of banks]. *Efektivna ekonomika*, 12. doi: 10.32702/2307-2105-2018.12.84 [in Ukrainian].
- Pizhuk, O. I. (2018). *Tsyfrova transformatsiia ekonomiky yak osnova formuvannia yii konkurentospromozhnosti* [Digital transformation of the economy as a basis for shaping its competitiveness]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, 6 (17), 79–83 [in Ukrainian].
- Tataryn, N. B. & Chop, T. I. (2018). *Problemy finansovoho rynku Ukrainy ta shliakhy yikh podolannia* [Problems of the financial market of Ukraine and ways to overcome them]. *Ekonomika i Suspilstvo*, 19. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-175> [in Ukrainian].
- Borysiuk, O. & Datsiuk-Tomchuk, M. (2019). *Novi vektory rozvytku finansovoho rynku Ukrainy v umovakh tsyfrovoy ekonomiky* [New vectors of financial market development of Ukraine in the digital economy]. *Ekonomichniyi chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 2 (18). doi: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-02-95-101> [in Ukrainian].